

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning

Skolbibliotekets roll i dagens skola

Karin Öjebrink

LAU350

Handledare: Maj Asplund Carlsson

Examinator: Anna Nordenstam

Rapportnummer: HT06 1080 006

Abstract

Examinationsnivå: 41-60 poäng

Institution: Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningen

Författare: Karin Öjebrink

Termin och år: Ht 2006

Handledare: Maj Asplund Carlsson

Examinator: Anna Nordenstam

Rapportnummer: HT061080006

Titel: Skolbibliotekets roll i dagens skola

Bakgrund

Jag har under en tid läst en hel del om vad olika forskare anser vara skolbibliotekets uppgift. Jag läser även läroplaner, kursplaner och bibliotekslag och kan se att det är av vikt att ha ett väl fungerande skolbibliotek bl. a. för att eleverna tillbringar en stor del av sina liv i skolan och många barn inte får tillgång till böcker i sina hem. I litteraturen finner jag att det är viktigt med miljön, bl. a. bör skolbiblioteket ges stort utrymme rent kvadratmässigt. Miljön bör också vara inspirerande och arbetsvänlig. Skolbiblioteken bör vara välutrustade med utbildad personal, mycket litteratur av alla slag och olika medier bör ges stort utrymme. Vikten av ett gott samarbete mellan skolledning och personal framträder även tydligt i litteraturen för att kunna arbeta tillsammans för ett väl fungerande skolbibliotek. Allt för att skolbiblioteket ska kunna utgöra en pedagogisk resurs för elever och lärare.

Syfte och frågeställningar

Syftet med mitt examensarbete är att undersöka ett urval av skolbiblioteken i Göteborg med avseende på miljö, satsning, skolbibliotekets roll, medietillgång, tillgång för personal, tillgänglighet, utbildad personal och samarbete. När jag skriver väl fungerande innebär det allt detta. Jag vill även se hur skolledning och skolpersonal värderar sina skolbibliotek.

Frågorna jag ställer mig är:

- Hur värderar skolledning och personal sitt skolbibliotek?
- Stämmer skolledningens värderingar med hur litteratur, forskare och styrdokument ser på skolbibliotekets uppgift?

Metod och material

Jag har valt metoderna iakttagande observationer samt kvalitativa intervjuer. De iakttagande observationerna valde jag för att få en helhetsbild över hur det ser ut i skolorna avseende skolbibliotekens roll på skolan. De kvalitativa intervjuerna valde jag för att få en djupare inblick i två skolor som såg ut att arbeta på olika sätt med sina skolbibliotek. Jag valde intervjuer för att kunna ställa utvecklande frågor. Mina respondenter består av sex personer: Två rektorer, två biblioteksansvariga samt två lärare i årskurs fem.

Resultatdel

Den hypotes jag ställde lyder: att det i dagens skolor finns en medveten skolledning och personal som vet hur viktigt det är med ett väl fungerande skolbibliotek, bl. a. för elevernas språkutveckling. Men att det finns vissa hinder till att ett sådant bibliotek upprätthålls. Jag tycker mig kunna verifiera min hypotes på en utav skolorna medan jag kan falsifiera den på den andra skolan. Därmed tycker jag inte att man kan dra några generella slutsatser utan man måste undersöka skola till skola om hur medvetna de är där. Jag kan vidare se att de båda skolorna tror sig om att värdera sina skolbibliotek högt men gör det inte alltid i praktiken. Därmed tror jag att det är av vikt att visa och upplysa om hur skolbiblioteken skulle kunna vara en pedagogisk resurs för elever och lärare i alla ämnen.

Nyckelord: Skolbibliotek, värdering, pedagogisk roll, läslust, miljö

Förord

Mitt examensarbete handlar om hur skolledning, skolbiblioteksansvarig samt pedagoger på två skolor värderar sina skolbibliotek. Jag har även tittat på hur det allmänt ser ut på skolornas skolbibliotek i Göteborgs olika stadsdelar. Jag har i mitt liv och under min utbildning sett hur viktigt det är och hur mycket det kan ge att från början få ett läsintresse. Att ha ett gott språk är makt och är av mycket stor vikt i det samhälle vi lever i idag. Det är av stor vikt att lära våra elever att läsa och senare att kunna bedöma det de läser. Vi som lärare bör också fortsätta att läsa och att lära för att inte stanna upp utan få ett livslångt lärande. Jag anser att skolbiblioteket är ett naturligt pedagogiskt verktyg som om det används på rätt sätt kan bidra till elevers lärande och utveckling.

Som barn lärde jag mig tidigt att uppskatta litteraturen framför allt genom min mamma som läste för mig och stack intressanta böcker i händerna på mig. Litteraturen var en naturlig del av mitt liv och senare har jag förstått hur mycket den har givit mig i form av språk, utveckling, fantasi, tolerans o.s.v.

Jag trodde att alla insåg hur viktigt det är med ett väl fungerande skolbibliotek, men så var inte fallet och därmed blev jag mycket nyfiken på att undersöka hur skolledning och övrig personal tänker kring sina skolbibliotek. Jag insåg att det är mycket stor skillnad på skolorna och tyckte att det var orättvist mot eleverna.

Jag har läst en hel del litteratur kring ämnet vilket gett mig mer insikt om vad ett väl fungerande skolbibliotek kan ge sina elever och sin personal. Jag valde att utföra kvalitativa intervjuer samt icke deltagande observationer för att kunna genomföra mitt arbete. Det har varit mycket givande och roligt att arbeta med detta ämne som ligger mig varmt om hjärtat. På de skolor jag besökt (21 st.) har jag blivit mycket väl mottagen vilket jag verkligen har uppskattat. Det har medfört att jag känner mig ännu mer inspirerad att börja arbeta som lärare.

Göteborg 2006

Karin Öjebrink

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Abstrakt

Förord

Innehåll	Sid
1. Inledning	5
2. Syfte och frågeformulering	6
3. Begreppsdefinition	6
4. Styrdokument	7
4.1 Läroplanen	7
4.2 Kursplanen för svenska	8
4.3 Bibliotekslagen	8
5. Litteraturbakgrund	9
5:1 Miljö	9
5:2 Satsning på skolbibliotek	10
5:3 Skolbibliotekens roll	11
5:4 Informationssökning, mediasamhälle	13
5:5 Bibliotek för lärares fortbildning	15
5:6 Samarbete mellan skolläring, skolbibliotekarier och pedagoger	16
6. Material och metod	17
6:1 Val av observationer	17
6:2 Val av intervju	17
6:3 Val av undersökningsgrupp	18
6:4 Avgränsningar	18
6:5 Begränsningar, svagheter	19
7. Resultatredovisning	20
7:1 Redovisning av icke deltagande observation	20
7:2 Miljö, lokaler	22
7:3 Satsning på skolbiblioteket	23
7:4 Skolbibliotekets roll	24
7:5 Informationssökning på biblioteket	25
7:6 Bibliotek för personal	25
8. Analys och diskussion av resultat	26
9. Slutord	30
Referenser	32
Figurer: Figur 1 Diagram resultatobservation	21
Bilaga 1 - Frågor	

1. Inledning

Under den tid jag läst på lärarutbildningen har jag tänkt på hur viktigt det är med ett väl fungerande skolbibliotek. Både för mig som studerande men även för eleverna på mina VFU skolor. Eleverna har enligt mig inte haft tillgång till ett skolbibliotek som jag anser dem ha rätt till eller snarare hade varit mycket bra för deras utveckling i det samhälle vi lever i idag. Jag skulle velat se mycket mer väl utvecklade skolbibliotek. Jag blev nyfiken på hur skolledning samt skolpersonal ser på sina skolbibliotek och därför har jag i mitt examensarbete arbetat med just den här frågan: Hur värderas skolbiblioteken?

Att skapa lust till att läsa ser jag som en mycket stor uppgift. Genom att få sina elever intresserade av att läsa så ser jag att man får nytta av det i alla andra ämnen. Läsning öppnar dörrar till andra världar och andra människors känslor osv. Om vi stimulerar våra elever till läsning kan det bara leda till en positiv utveckling av deras studier och liv. Här vill jag citera Olof Lagercrantz ord:

Vad sker när vi läser? Ögat följer svarta bokstäver på det vita papperet från vänster till höger, åter och åter. Och varelser, natur eller tankar, som en annan tänkt, nyss eller för tusen år sen, stiger fram i vår inbillning. Det är ett underverk större än att ett sädeskorn ur faraonernas gravar förmåtts att gro. Och det sker var stund (Lagercrantz, 1985, s. 7).

Jag vill att barn tidigt skall få god tillgång till böcker av varierat slag samt andra media. Detta borde följa eleverna upp genom hela skolgången. Vi lever i ett samhälle med mycket stort informationsflöde och därmed behöver dagens elever tränas i att hantera detta informationsflöde. De behöver träna hur språk är makt och hur språket används för att påverka, det är viktigt idag att kunna urskilja bl. a. för att kunna ta ställning och för att inte bli lurad. Det är viktigt att kunna hitta information och använda den på rätt sätt i sitt arbete.

Jag tror att en perfekt plats att träna detta på är i ett väl fungerande skolbibliotek med en utbildad engagerad bibliotekarie som finns till för lärare och elever större delen av skoldagarna. Miljön tror jag även är viktig för elevers och lärares inställning till skolbiblioteket. Miljön ska väcka lust och glädje, miljön påverkar och inspirerar oss till att upptäcka och utforska.

Något mer som varit intressant under de år jag läst på lärarutbildningen är vikten av fortbildning av lärare. Den är viktig för att få oss att, stanna upp och reflektera samt för att vi behöver ha ett livslångt lärande. Jag tror att om vi ser skolbiblioteket som en resurs för läraren att hitta information i till sin egen fortbildning och arbetssituation så vore det mycket bra bl. a. för att få en naturlig plats med en helhetssyn över skolan. Jag är övertygad om att bibliotekets roll bör synliggöras mer än vad den gör idag. För att skolbiblioteket ska kunna användas maximalt bör dess pedagogiska roll arbetas med och synliggöras. Jag vill se skolbiblioteket som hjärtat på skolorna runt om i Sverige, både för unga och äldre elever för att skapa lust till läsning, skapande och forskning.

Jag tror att det både finns skolor med väl fungerande skolbibliotek och skolor med mindre väl fungerande skolbibliotek. Jag vill jämföra dessa skolors personals inställning till sitt skolbibliotek för att få en bild över hur de värderas.

2. Syfte och frågeformulering

Syftet med mitt examensarbete är att undersöka ett urval av skolbiblioteken i Göteborg med avseende på miljö, satsning, skolbibliotekets roll, medietillgång, tillgång för personal, tillgänglighet, utbildad personal och samarbete. När jag skriver väl fungerande innebär det allt detta. Jag vill även undersöka hur skolläring och skolpersonal värderar sina skolbibliotek, samt se om min hypotes går att falsifiera eller verifiera.

Hypotes:

Att det i dagens skolor finns en medveten skolläring och personal som vet hur viktigt det är med ett väl fungerande skolbibliotek, bl.a. för elevernas språkutveckling. Men att det finns vissa hinder till att ett sådant bibliotek upprätthålls.

Frågorna jag ställer mig är:

- Hur värderar skolläring och personal sitt skolbibliotek?
- Stämmer skolläringens värderingar med hur litteratur, forskare och styrdokument ser på skolbibliotekets uppgift?

3. Begreppsdefinition

Statens kulturråds definition av skolbibliotek:

Skolbibliotek är den eller de platser i eller i direkt anslutning till skolan där det finns resurser i form av medier, teknik och personal för att förmedla, söka och värdera information och läsupplevelser av alla slag. (Andersson, 1999, s. 10).

Skolbibliotekets uppgift är att svara för biblioteksservice i första hand för utbildningens behov inom den egna organisationen och att i samverkan med landets biblioteksväsende i övrigt ge biblioteksservice (ibid. s. 10).

Nationalencyklopedins definition av skolbibliotek:

Skolbibliotek, bibliotek i grundskolor och gymnasieskolor som tillhandahåller resurser i form av medier, teknik och personal för att tillgodose elevers och lärares behov av litteratur och information i skolarbetet.¹

Louise Limbergs (professor i biblioteks- och informationsvetenskap) definition av skolbibliotek:

Skolbibliotek är ett rum för böcker och andra medier, ett system för registrering och möjligheter att finna en bestämd bok, kunnig personal som ansvarar för och driver verksamheten och till sist ett program, där biblioteket bidrar till att höja kvaliteten på undervisning och inläring (Limberg, 1990, s. 69).

Om man ser på skillnaderna i hur skolbiblioteken definieras så kan man se att Limberg preciserar sin definition mer än de andra genom ”kunnig personal”.

Det är även endast Limberg som skriver om hur biblioteken bör bidra till att höja kvaliteten på inläring och undervisning. Alla nämner medier, teknik och personal på något sätt.

¹www.ne.se

När jag fortsättningsvis skriver om ett väl fungerande skolbibliotek menar jag ett bibliotek som har en miljö som är inspirerande och arbetsvänlig, har tillgång till olika medier, stort utbud av olika sorters litteratur, är tillgängligt samt har engagerande och kunnig personal.

4. Styrdokument

I genomgången av styrdokumenten vill jag framför allt lyfta fram vad som står i dagens läroplan, kursplan i svenska samt vad som står i bibliotekslagen.

4:1 Läroplanen

I Lpo 94 läser jag om hur skolan ska arbeta med värdegrunden. Grundläggande värden:

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (1985:1100) slår fast att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö (1 kap. 2 §). Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på.(s.5)

Vidare står det:

Skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen skall i skolan utsättas för mobbning. Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.(s.5)

Skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den skall framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana.(s.6)

Skolans uppgift är vidare att lära eleverna att:

Eleverna skall kunna orientera sig i en komplex verklighet med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenser av olika alternativ (s.7).

Två mål att uppnå är att eleverna:”behärskar det svenska språket och kan lyssna och läsa aktivt och uttrycka idéer och tankar i tal och skrift.” Samt ”har kunskaper om medier och deras roll”. (s.10)

Vidare står det om rektors ansvar ”- Utformningen av skolans arbetsmiljö så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper. Sådant stöd kan t.ex. vara bibliotek, datorer och andra hjälpmedel.” Rektor ansvarar även för: ”- Den kompetensutveckling som krävs för att personalen professionellt skall kunna utföra sina uppgifter.” (s.17).

4:2 Kursplanen för Svenska

I kursplanen för svenska (Skolverket, 2000) står det att eleverna ska ges möjligheter att tala, se, lyssna, läsa och skriva och att uppleva och lära av skönlitteratur, teater och film. Språket är mycket centralt i elevernas liv i skolan och i framtiden. Ett av de viktigaste målen i skolan är därför att ”skapa goda möjligheter för elevernas språkutveckling.” Det är även lämpligt att eleverna lär sig hantera det skrivna ordet väl, då det i dagens samhälle ställs höga krav på att kunna tillgodogöra sig, värdera texter och hantera dem väl. Svenskämnet syftar även till att

stärka elevernas identitet och förståelse för människor med annan kulturell bakgrund. Som mål att sträva mot vill jag nämna:

”- utvecklar sin fantasi och lust att lära genom att läsa litteratur samt gärna läser på egen hand och av eget intresse,” (s.1)

”- utvecklar sin förmåga att i dialog med andra uttrycka tankar och känslor som texter med olika syften väcker samt stimuleras till att reflektera och värdera,” (s.2)

” – utvecklar förmåga att utnyttja olika möjligheter för att hämta information, tillägnar sig kunskap om mediernas språk och funktion samt utvecklar sin förmåga att tolka, kritiskt granska och värdera olika källor och budskap,” (s.2)

Alla lärarna på skolan har ansvar för och ska vara medvetna om språkets betydelse för lärande. Språket är grundläggande för lärandet. Med hjälp av det kan eleverna erövra nya begrepp, lära sig se sammanhang, granska kritiskt, tänka logiskt, och värdera. Därmed växer elevernas förmåga att förstå och reflektera över omvärlden. Vidare står det att:

Skönlitteraturen, filmen och teatern öppnar nya världar och förmedlar erfarenheter och upplevelser av spänning, humor, tragik och glädje. Skönlitteratur, film och teater hjälper människan att förstå sig själv och världen och bidrar till att forma identiteten. Skönlitteratur, film och teater ger möjligheter till empati och förståelse för andra och för det som är annorlunda och för omprövning av värderingar och attityder. Därigenom kan motbilder formas till exempelvis rasism, extremism, stereotypa könsroller och demokratiska förhållanden. När ungdomar möter skönlitteratur, film och teater innebär det också möjligheter för dem att tillägna sig litterära mönster och förbilder.²

4:3 Bibliotekslagen

I bibliotekslagen (SFS nr: 1996: 1596) finns bestämmelser som rör skolbiblioteken:

5 § Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

7 § Kommunerna ansvarar för folk- och skolbiblioteksverksamheten.

8 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bl.a. genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov.

9 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.³

År 2005 (1 januari) kom det ett tillägg i bibliotekslagen om att ”skolbibliotek skall samverka och att kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna” Skollagen har blivit ändrad flera gånger sedan 1985 då den började gälla.⁴

²<http://www.skolverket.se/sb/d/618>

³[http://rixlex.riksdagen.se/htbin/thw/?\\${BASE}=SFST&\\${THWIDS}=2.38\)11629867...](http://rixlex.riksdagen.se/htbin/thw/?${BASE}=SFST&${THWIDS}=2.38)11629867...)

⁴<http://www.skolbibliotek.se/mal.htm>

5. Litteraturbakgrund

Jag kommer i detta avsnitt att belysa olika litteratur som rör miljö, satsning, roll, informationssökning, tillgänglighet, fortbildning samt samarbete mellan skolledning, skolbibliotekarie och pedagoger på dagens skolbibliotek. Genom den här litteraturen hoppas jag kunna visa hur skolbiblioteken inom dessa kategorier värderas idag. Och kanske framför allt hur skolbiblioteken värderas och bör skötas i dagens samhälle.

5:1 Miljö

I tidskriften ”Skolbibliotek för lärande” skrivs det om att Skolstyrelsens normer för ett skolbibliotek idag bör ha en yta på 70 m² + 10 m²/klass eller 30 elever. För en mindre skola bestående av 50 elever skulle biblioteket vara 90 m² och för ett fyrparallelligt högstadium ha en yta på 190 m² (Olsson, 2003. s.17).

I tidskriften skrivs det vidare om att det spelar stor roll hur vi utrustar och inreder rummet/rummen. ”Det finns många teorier om rummets betydelse för vårt välbefinnande, men klart är att våra upplevelser av miljön omkring oss framkallar känslor som glädje, nedstämdhet, upprymdhet, tungsinthet, stress och lugn.” (ibid. s.18). Detta påverkar i sin tur förmågan att fungera med sin uppgift och att samspela med andra människor.

En lärande miljö kräver estetiska upplevelser, något som väcker lust, experimentlusta och nyfikenhet. Biblioteket bör bygga på elevernas aktivitet och såväl vara en plats för uttryck och avtryck som för intryck. Det ska finnas plats för böcker, tidskrifter, datorer och bilder. Men även för film/videovisning, musikavlyssning, teater, föredrag, dans och skapande verksamhet. Det diskuteras även en hel del om hur viktigt det är med en bra arbetsmiljö i fråga om ex. belysning, arbetsbord, läge från bildskärm och färgsättning i tidskriften (ibid. s.19-20).

Miljön på skolbiblioteket är mycket viktig enligt Lena Lundgren som skrivit *Tumregler för skolbibliotek* (2002). Skolbiblioteket ska vara centralt beläget i skolan, det ska även vara ljusst och rymligt samt innehålla flera rum för olika funktioner (s.2).⁵

UNESCO (FN:s organisation för samarbete mellan länder inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation/information) har tagit fram riktlinjer för hur ett skolbibliotek bör skötas: *Skolbibliotek: idag och imorgon*, (2002). Vad gäller placering och utrymmen skrivs det att man bör tänka på:

Centralt läge

Tillgänglighet och närhet

Ljudfaktorer

Lämplig och tillräcklig belysning

Lämplig rumstemperatur

Lämplig utformning för att möta de särskilda behoven hos handikappade

Tillräckliga utrymmen för att hysa samlingar av böcker, fack- och skönlitteratur, tidskrifter

och tidningar, studieplatser, datorarbetsplatser, läsplatser, utställningsutrymmen,

biblioteksdisk och personalutrymmen

Flexibilitet för att möjliggöra en mångfald aktiviteter och anpassningar till förändringar inom läroplan och teknologi

⁵ <http://www.skolbibliotek.se/ost/pdf/tumregler.pdf>

Det estetiska är även av mycket stor vikt för att skapa ett inbjudande och funktionellt bibliotek.(s.11-12)⁶

I Limbergs bok *Skolbibliotekets pedagogiska roll – en kunskapsöversikt* hänvisar hon till några forskare, (Heeks1994; Kühne 1993) som hävdar att skolbiblioteket måste vara ett arbetsrum. Skolbiblioteket ska enligt Kühne inte vara inrett som myshörna eller som ett uppehållsrum. Hon menar dock att biblioteket ska vara inbjudande. I Heeks undersökning önskar bibliotekspersonal större lokaler till bibliotekets förfogande för bl. a. enskilda studier (1994, 1993 i Limberg, 2003, s.70).

5:2 Satsning på skolbibliotek

I rapporten *Helvetesgapet* (Folkesson, Koldenius, Nilsson, 2003) skrivs det om hur arbetslagen på skolorna skulle vilja utveckla sina skolbibliotek (s. 28). Många av förslagen handlar om medier, lokaler och öppettider. I rapporten menar man att ett biblioteks utveckling inte bara handlar om dessa materiella ting utan att man koncentrerar sig kring pedagogisk utveckling. Man vill att eleverna ska få mer inflytande i undervisningen och att de därmed ska ta mer ansvar för sitt eget lärande.

I rapporten tas det även upp att det saknas lätta och svåra texter med samma innebörd i skolbiblioteken (ibid. s. 48). De intervjuade personerna i rapporten pratade sig varma om skolbiblioteket men sade att det inte fanns några resurser att satsa i skolbiblioteket.”Det verkade som om ett förgivettaget tankemönster markerade den traditionellt smala och marginaliserade plats som skolbiblioteket hade i skolstrukturen/organisationen. Skolbiblioteket fanns vid sidan om skolans kärnverksamhet och sågs inte som ett nödvändigt bidrag till kvalitetshöjning av undervisningen.” (ibid. s. 55).

I december 2005 hävdar författarförbundet i ett pressmeddelande att statliga insatser för biblioteken är av stor vikt ”om Sverige skall hävda sig som kunskapsnation med en bildad befolkning.”(s.3). Man vill förtydliga skolbibliotekens roll samt framhålla att det finns en bibliotekslag att följa som ett styrdokument. Man vill ge kommunerna öronmärkta pengar för att anställa bibliotekspedagoger och skolbibliotekarier. ”Varje skola skall, ha ett bemannat, skolbibliotek med pedagogisk funktion, tydlig ansvarsbild, kommunala måldokument och verksamhetsplaner.”(s.1) enligt författarförbundet ger forskningen stöd för uppfattningen att skolbiblioteksverksamheten höjer kvaliteten på elevers lärande. De hävdar att varje skola ska ha ett välutrustat bibliotek. Det ska vara bemannat hela skoldagarna av kompetent personal som kan handleda eleverna i informationssökning och läsval och delta i skolans pedagogiska planering. Det är en demokratisk fråga att ha ett väl fungerande skolbibliotek enligt författarförbundet.⁷

Biblioteksföreningen skriver om nationella skolbiblioteksgruppen som arbetar med priset ”Årets skolbibliotek”. Genom detta pris vill gruppen arbeta för bra lösningar på hot mot skolbiblioteken, vilka trots skol- och bibliotekslag saknar välutrustade och professionellt bemannade skolbibliotek. De hävdar att elevers personliga mognad och läsutveckling stimuleras av skönlitteratur. Vidare hävdar de att pedagogiken idag kräver tillgång till bra faktaböcker, studiehandledning och Internet. ”Sådan service till elever och lärare ges bäst i

⁶<http://64.233.183.104/search?q=cache:XZ6N5EqXatgJ:www.ifla.org/VII/s11/pubs/sg...>

⁷http://www.forfattarforbundet.se/aktuellt/senaste/pressmed_bibliofragor_politisk_han...

skolbiblioteket. Här finns enorma effektivitetsvinster att göra jämfört med om varje pedagog eller arbetslag skulle bygga upp sin egen lilla bok- och mediasamling.”(s.1)⁸

Limberg hänvisar till en omfattande internationell studie som Elley genomfört 1992 och som visar samband mellan välförsedda skolbibliotek och barns läsutveckling. De länder som hade störst skolbibliotek placerade sig högt i läsförmåga. Andra faktorer som påverkade läsförmågan var tillgång till läsesal, teater, tidningar, debatt och litteratur i skolorna. Antalet läseböcker/läroböcker per elev medförde inte någon bättre läsförmåga enligt undersökningen. (1992 i Limberg, 2003, s.56). Limberg hävdar att: ”välförsedda bibliotek och litteraturkunniga bibliotekarier väsentligt kan bidra till att väcka elevers läsintresse och att stödja deras läs och skrivutveckling.” (ibid. s. 57).

Svensk Biblioteksforening anser att det är av vikt att staten tar ansvar och ger stöd för utveckling av skolbiblioteken. De hävdar att såväl Skolverket som Lärarnas Riksförbund uppmärksammat bristen i att det inte finns bemannade skolbibliotek och argumenterar för att tillgängligheten till böcker är viktig för att läsningen ska öka.⁹

5:3 Skolbibliotekens roll

Det är viktigt att veta hur en väl utvecklad skolbiblioteks verksamhet skulle kunna fungera. Kan skolbiblioteket utgöra en pedagogisk resurs för elever och lärare? Som författaren till tidskriften ”Skolbibliotek för lärande” anser så handlar verksamheten i första hand om lärande. Och detta lärande öppnar för många metoder och kräver ett arkiv bestående av:

Texter (i tryckt och elektronisk form)
Grafisk framställning
Bilder
Muntligt tal
Filmer
Drama/dans
Multimedia
Musikstycken

Han anser vidare att det krävs en del kunskap av både personal och elever för att komma åt kunskapen. Man måste lära sig att förstå hur man exempelvis ska hitta material eller hur man kan förstå en bild eller dikt. Man måste starta lärprocessen genom att: ”välja ett ämne, formulera ett problem/en hypotes, välja strategi, söka material. Tolka material, värdera material, sovra material, kritiskt granska material, reflektera, hitta mönster, se samband, diskutera och argumentera, se konsekvenser och alternativ, integrera gammal kunskap med ny, dra slutsatser, ställa nya frågor, uttrycka egna och nya tankar, redovisa och utvärdera.” (s.8) Här bör man även förstå hur man gör när man problematiserar ett ämne, hittar mönster, värderar material osv. Allt det här är lämpligt att träna i och med biblioteket (Olsson, 2003).

Biblioteksforeningen skriver om att det är många barn och unga som i princip aldrig läser böcker. I skolverkets rapport *Dags att betona sambandet mellan språk och inläring* beskrivs det hur läsning har stor betydelse för skolresultaten. Rapporten visar att biblioteken behöver

⁸ http://www.biblioteksforeningen.org/nyheter/g/utskrift_nyhet01526.html

⁹ <http://www.biblioteksforeningen.org/dpdata/nyheter/02398/files/barnkultur.pdf>

ha stora mängder skönlitteratur och att bibliotekarierna behöver kunskap och att de behöver inspirera eleverna till läsning.¹⁰

I Göteborgsposten den 21 september 2006 skriver Metta Fjelkner som är ordförande i LR om en ny rapport som visar att 17 % av pojkarna i årskurs nio inte läst en enda bok under den senaste terminen. Samt att det dras paralleller mellan detta och att det visas stor intolerans bland ungdomar idag exempelvis avseende homosexuella och judeutrotningen. Demokratiska värderingar ska enligt Fjelkner förmedlas i skolan idag. I rapporten visas att litteraturen och läsningen betyder mycket för elevers attityder. Rapporten visar att de elever som inte läser några böcker är mindre toleranta än genomsnittet. Fjelkner vill att regeringen bör ta initiativ till läskampanjer där målet ska vara att eleverna ska bekanta sig med olika typer av skönlitteratur. Undersökningen visar att mer än var tionde elev i årskurs nio inte läser alls. Hon vill även väcka intresse för litteraturen och lägger här ett stort ansvar på dagens författare som bör skriva för ungdomarna och då framförallt för pojkarna. Hon vill även förbättra lärarutbildningen som bör lära lärarna att nyttja skönlitteraturen mer i sin undervisning.

I boken *Den meningsfulla språkväven* berättar Rigmor Lindö om hur viktigt det är att skapa läslust. Läslusten ska väckas genom berättande, litteratursamtal, gemensam läsning och reflekterande skrivning. Lindö uppmärksammar skönlitteraturens roll som didaktiskt redskap. I flera rapporter visas att läsning av skönlitteratur minskar bland barn och ungdomar. Det nämns även att det är viktigt i dagens samhälle att vi utvecklar förmågan att möta olika media (ex. film, texter på internet, dataspel och multimedia) bland eleverna. Vi som lärare måste försöka integrera populärkulturen i vår undervisning. Det är vidare viktigt att lära eleverna att reflektera över vad de läser. Lindö menar att man bör bygga upp en dynamisk läs- och skrivkultur på alla skolor. Skapa läslust, ha gemensamma rutiner med högläsning, ha god tillgång till böcker, tyst läsning, högläsning och boksamtal. Lindö menar vidare att det är mycket viktigt att träna eleverna i inferens, det vill säga att dra slutsatser och associera till egna erfarenheter. Att tolka texter tränar man genom att arbeta med boksamtal. Lindö menar att: ”Det handlar naturligtvis om att som lärare ha tillgång till en rik och nyansrik färgpalett av metoder som varierar i det oändliga. Det finns många vägar till målet, att ge eleverna lustfyllda upplevelser av litteratur som inspirerar dem till att skriva. I litteraturen finns ju såväl språket som frågorna om livet.” (2005, s.149).

Man har länge velat att skolbiblioteken skulle bli en naturlig del i undervisningen (pedagogisk roll) enligt Louise Limberg. Det har dock inte blivit så i dagens skolor vilket kan bero på att skolledare och lärare inte varit riktigt medvetna om de potentialer som finns i ett väl fungerande skolbibliotek. Det krävs ett gott samarbete mellan skolledning, lärare och utbildad bibliotekarie för att kunna arbeta som tänkt och därmed höja kvaliteten på elevernas lärande. Även lokalerna behöver utvecklas och datoriseras. I kunskapsöversikten hänvisar Limberg till en studie som gjorts av Gómez (1993) där det framkommer att ”Heltäckande läromedel” kan ses som ett hinder för utnyttjandet av biblioteksböcker, tidningar, tidskrifter och liknande och reducerar bibliotekets roll i undervisningen. Gómez hävdar att bibliotekets problem inte är ett biblioteksproblem utan ett undervisningsproblem. Hon vill se att man har ett undersökande arbetssätt på skolorna och att om man har det så borde man tillföra de resurser som krävs (1993 i Limberg, 2003, s. 28).

Limberg skriver vidare att Nobel hävdar att skolbiblioteket borde få en mycket större roll i undervisningen i syfte att höja kvaliteten på lärandet. I biblioteket finns alla slags texter

¹⁰ <http://www.biblioteksforeningen.org/opinion/statistik/pdf/kommunvis/goteborg.pdf>

(fack, skön, tidskrifter osv.) vilket borde medföra att man kan integrera biblioteket i alla ämnen samt att detta underlättar individualisering (ibid. s.32).

Vidare hänvisar Limberg till Stripling (1996) som betonar hur viktigt det är att möta elevernas intresse och olika behov. Samt att skapa en miljö som känns trygg i biblioteket för att eleverna ska kunna utveckla förmågan att ställa frågor, att dra slutsatser, reflektera och att formulera ny kunskap (1996 i Limberg, 2003, s. 43).

En stor roll som läggs på skolbiblioteket är att väcka läslust hos eleverna. De kan arbeta med detta genom bokprat, låta eleverna själva välja vilka texter de föredrar, tid till att läsa och samtala kring texter samt andra läs- och skrivprojekt av olika slag. Man får inte glömma att diskutera mening och innehåll med elever och mellan elever (ibid, s.62).

5:4 Informationssökning, mediesamhälle

I boken *Populärkulturen och skolan* läser jag att kulturen förändrats kraftigt på ett omvälvande sätt under senare år. Det talas om IT och informationssamhället, mediekultur och mångkulturalism, det postmoderna och postindustriella samhället. Och att förändringarna skapar nya problem i en redan hårt trängd skola, men nya möjligheter öppnas också. I boken diskuteras om populärkulturen ska få plats i skolan eller ej. Kanske är det viktigaste att skapa läslust. Inte styra för mycket över vad eleverna läser utan ta tillvara: ”Glädjen och lusten i att exponera sin populärkulturella insatthet, sin bildning, får inte underskattas. Att detta sen är en kunskap som sällan erkänns av skolan är en annan sak.” (Persson, 2000, s.20).

Persson hävdar vidare att det är nödvändigt att utveckla pedagogiken så att den inbegriper medierna.

I rapporten *Helvetesgapet* som kom ut 2003 skrivs det om hur ofta biblioteken bemannas av svensklärare. Skolorna tänker inte på att eleverna i dagens samhälle ofta källforskar kring historia, teknik eller biologi. I rapporten ifrågasätter man om just svenskläraren är lämpligast att ta ansvar för biblioteket. Man önskar att skolbiblioteket kunde vara ”...en arena för en välutbildad bibliotekarie, ämnesfördjupad som alla andra pedagoger – inte bara med informationskompetens, utan också med kunskap om skolans uppdrag och elevers lärande. Allt detta är lätt sagt, men inte alltid lätt gjort.” (Folkesson, Koldenius, Nilsson, 2003, s.20). Det nämns även att eleverna lämnas vind för våg i skolbiblioteket, alltså med undermåligt stöd från både lärare och bibliotekarie i sitt sökande efter information (s.19). Det står vidare i rapporten att det är viktigt att både lärare och elever lär sig vad informationssökning är och vad som menas med att ha ett undersökande och forskande arbetssätt. Elever och lärare behöver lära sig att det finns fler källor än Internet och använda dem mer och mer (ibid. s.45). Det hävdas även här att det krävs ett samarbete mellan lärare och skolbibliotekarie för att få ett väl fungerande lärande kring informationssökning, vilket ofta saknas (ibid. s.47).

I UNESCO:s riktlinjer för skolbibliotek skrivs det om hur viktigt det är i vårt informationsbaserade samhälle att vara en inkörsport till informationshantering. Det bör finnas tillgång till nödvändig elektronik och datorutrustning med datorer, bibliotekskataloger, bandspelare, cd-rom-spelare, video, skannare.¹¹

¹¹<http://64.233.183.104/search?q=cache:XZ6N5EqXatgJ:www.ifla.org/VII/s11/pubs/sg>

I Limbergs bok *Skolbibliotekets pedagogiska roll* som gavs ut 2003 diskuteras det även om hur viktigt det i dag är att undervisa eleverna om hur man värderar och kritiskt granskar information. Att man ska lägga mer fokus på hur man använder information istället för hur man söker information. Detta sätt skulle ställa högre krav på samarbete mellan lärare och bibliotekarier för att kunna ändra undervisningen av bibliotekskunskap. Bibliotekskunskapen och undervisningen skulle behöva bli mer problematiserande och analyserande av kunskapsinnehåll. I kontrast mot dagens mer traditionella funktion som mest består av att stimulera elevers litteraturläsning, undervisa i bibliotekskunskap och att tillgängliggöra mediabestånd i form av huvudsakligen skönlitteratur (s. 39-41). Limberg hävdar även att dagens bibliotek både är fysiska och virtuella. De erbjuder både böcker av många olika slag, tidningar, bildmaterial, tidskrifter samt databaser som ger globala rum, som ger information och kommunikation, långt utanför den egna skolan (ibid, s.69).

I boken *Lärare av imorgon* skriver Carlgren och Marton om skolan och informationsteknologin, de hävdar att många i skolan är rädda att informationsteknologin är ett hot mot skolan och lärarna. Carlgren och Marton hävdar att det inte utgörs något hot utan teknologin kan istället vara en otrolig resurs för både elever och skola. De hävdar att det inte bara handlar om att införskaffa fakta utan eleverna måste lära sig att hantera all denna information. De måste kunna ”se sammanhang, att sätta en sak i relation till en annan, att göra skeenden begripliga, att upptäcka mönster, samband, gemensamma drag eller skillnader,”. Lärarna och bibliotekspersonal skulle verkligen behövas för att lära eleverna detta förfarande (2002, s.15).

Carlgren och Marton hänvisar vidare till hur Limberg arbetat med omfattande studier som visar att de elever som hade ett mer komplext och vidare angreppssätt på sin förståelse från början hade utvecklat sin förståelse mer än andra. Hon såg även att de elever som arbetade utifrån sitt intresse och områden som de redan hade mycket kunskap kring använde sig av ett mer komplext angreppssätt och nådde en mer nyanserad förståelse. Studien visar att det inte handlar om informationssökningen i sig utan mer om vad man lyckas göra av den information man hittat (ibid s.16-17).

Vidare skrivs det i boken om vad det är för förmågor som behövs för att kunna leva ett aktivt liv i vårt moderna samhälle. Förmågor som att hantera information, tänka, förstå samband, lösa problem, samarbeta och vara kreativ nämns som viktiga förmågor i Carlgren och Martons bok (ibid s.228).

Limberg och Folkesson menar i sin bok *Undervisning i informationsökning* att det är ett problem att man i skolan koncentrerar sig för mycket på själva informationsökandet och tappar mycket av innehållet och det kritiska granskandet. Det finns obegränsade tillgångar till information i skolorna idag. Enligt Limberg och Folkesson ställer det krav på kvalificerad förmåga att värdera och kritiskt granska samt sovra och bearbeta informationen, så att det går att använda i ett meningsfullt arbete (2006, s. 12). Det står vidare om en lärare som pratar om ”den fjärde basfärdigheten” som innebär att kunna: ”söka och samla, sälla och sovra, sortera och strukturera, systematisera och sammanställa framtidens information på ett sådant sätt att den omvandlas till denna nödvändiga kunskap. Dessa åtta S är så viktiga att de måste börja betraktas som den fjärde basfärdigheten – och därmed viktas lika med de tre traditionella – läsa, skriva och räkna” (ibid s. 20).

Varför skolan inte arbetar mer med dessa frågor är enligt Marton och Carlgren det att skolan kommit i otakt med samhället. I skolan lever synsättet kvar att eleverna ska ”göra rätt” och

”söka rätt” svar medan det i samhället för övrigt råder en mer undersökande och forskande kunskapssyn. Och vi kan se spår av samhället i våra läroplaner (Carlgren, Marton, 2000, s. 78-79).

5:5 Bibliotek för lärares fortbildning

När man genomför en ny läroplan måste mycket tid och kraft läggas på utbildning. Lärarna måste övertygas och vänjas vid fördelarna med en ny skolreform. Till detta krävs mycket tid och samarbete vilket saknas på många skolor enligt Längsjö, Nilsson som hänvisar till Setterberg i *Om läs- och skrivlärande förr och nu* (2002 i Längsjö, Nilsson, 2004, s.47). Man vill i rapporten poängtera vikten av att dialog och tid betonas för att förståelse och fördjupning ska ske och därmed utveckling.

Skolans tröghet kan sägas vara på ont och gott. Om man inte får resurser för att sätta sig in i ny forskning och läroplaner kan det bli att man använder nya begrepp ytligt. Som exempel kan nämnas individualisering som av många tolkats som enskilt arbete. ”Många elever arbetar efter ett eget schema och lärandet i den sociala miljön har blivit lidande.” (ibid. s.47).

I tidskriften ”Skolbibliotek för lärande” förutsätts att medier för undervisning samt fortbildning till personalen finns i biblioteket så som exempelvis uppgradering av programvara, kurser, studiebesök, konferenser och böcker. Samt att pengar måste öronmärkas till detta. (Olsson, 2003, s.16).

I rapporten *Helvetesgapet* som initierades av myndigheten för skolutveckling framkommer det att rektorn har ett mycket stort ansvar vad det gäller att lärarna ska förändra undervisningen helt av egen kraft. Rektorn måste utmana lärarnas föreställningar om lärande, arbeta för att skapa en gemensam pedagogisk inriktning och utmana lärarnas föreställningar om lärande. (Folkesson, Koldenius, Nilsson, 2003, s.16)

Idag ställs det krav på lärare och bibliotekarier att bedriva utvecklingsarbete. Det är ett stort ansvar och det är viktigt att pedagoger, bibliotekarier och rektorer samarbetar i detta arbete. Här beskrivs vidare hur de olika parterna kan uppfatta och lära sig olika saker i en kunskapsutvecklingsprocess beroende på hur var och en förstått, sett på och uppfattat vad utvecklingen gått ut på (ibid. s.22). Det är viktigt enligt rapporten att lärare får tillgång till forskningsresultat och kan samarbeta med forskare, för att utveckla och få insikter och kunskap om skolans arbetssätt och arbete (ibid. s.40).

Limberg menar i sin kunskapsöversikt att det är viktigt för att få ett väl fungerande skolbibliotek att samla de boksamlingar som finns spridda på olika ställen i skolorna till biblioteket. För att på så sätt skapa rikare mediabestand som ska kunna överblickas och användas av olika lärare och elevgrupper i olika ämnen oberoende av skolämne och årskurs (Limberg, 2003, s.34).

Limberg hävdar vidare att för att kunna utveckla en kvalificerad roll för skolbiblioteket i undervisningen så krävs det att lärare och bibliotekarier fortbildas. ”Forskningen visar på framgångsrika projekt där lärare och bibliotekarier tillsammans utbildar sig och samtidigt utvecklar sin skolbiblioteksverksamhet.” Skolbibliotekens roll behöver synliggöras i lärarutbildningar och pedagogisk forskning menar Limberg (s. 90).

5:6 Samarbete mellan skolledning, skolbibliotekarier och pedagoger

Då jag läser rapporten *Helvetesgapet* som är ett utvecklings- och forskningsprojekt med fokus på skolbibliotekets pedagogiska roll och kreativa språkmiljöer kan jag se att man här tycker att rektorn har ett mycket stort ansvar vad det gäller att värna om utvecklingskraften i ”personalens egna initiativ”, med hjälp av sin helhetssyn och beslutsposition av verksamheten, samt att man i skolan måste lita på personalens kompetens och professionalism. I och med detta lämna ansvar att utveckla skolan, med rektor som huvudansvarig. ”Utan en medveten rektor kan inte skolbiblioteket bli ett modernt stöd för den undervisning som i bästa fall växer fram under 2000-talet: en undervisning som bygger på både traditionell förmedling och ett forskande arbetssätt.” (Folkesson, Koldenius, Nilsson, 2003, s.13). Det framkommer av rapporten att det är viktigt att rektorn även deltar i lärarlagen vid ett utvecklingsarbete, han måste även kunna hantera vissa motståndsmän/kvinnor i förändringsarbetet. Det framhålls även att det är viktigt att skolan har en samarbetande kultur, vilket kan låta självklart men vilket inte alltid är vanligt i skolorna.

Det framkommer även av rapporten att många rektorer har viljan att förändra och utveckla sina skolors pedagogiska miljö bl. a i skolbiblioteken och där skapa rum för söklust och läslust. Detta kan dock ta lång tid p.g.a tidsbrist, resursbrist samt att gamla sätt att tänka och jobba på ligger kvar och hindrar utvecklingen av biblioteket i skolan (ibid. s.21).

I artikeln ”Låt skolbiblioteket hjälpa till” berättar Monica Nilsson som arbetar som skolbibliotekarie och författare om hur viktigt det är att skolbibliotekarie och lärare samarbetar. Hon menar att det är två professionella som bidrar med olika kunskap till elevernas kunskapsnivå. Skolbibliotekarien har ett tvärvetenskapligt synsätt och kan därmed hjälpa till inom alla områden och ämnen. Skolbibliotekarien har även en helhetssyn på vad som händer och har hänt på skolan inom olika områden och kan därmed sammanföra två lärare som kan ha nytta av varandras arbete. Samarbetet mellan lärare och skolbibliotekarie kan vara ett starkt verktyg i problemlösningar på skolorna. Nilsson hävdar vidare att biblioteken idag inte ses som en pedagogisk resurs utan mer som bokrum. Det kan vara svårt att arbeta bort den stämpel av bokrum som biblioteken har på många skolor. Nilsson hävdar vidare att skolbiblioteken inte håller sina bibliotek öppna särskilt många timmar per vecka med utbildad personal.¹²

I *Tumregler för skolbibliotek* inom skolbibliotek Öst skriver Lena Lundgren om vad som är viktigt att tänka på vid en uppstart av ett skolbibliotek. Lundgren hävdar att skolbiblioteket bör vara ett verktyg för skolans pedagogiska inriktning och vara integrerat i det pedagogiska arbetet på skolan. Vidare hävdar Lundgren att samarbetet mellan bibliotekspersonal, skolledning, lärare och elever bör vara nära för att ett sådant arbetssätt skall kunna upprätthållas.¹³

Limberg har i sin kunskapsöversikt förklarat hur hon studerat forskningsresultat i Sverige, USA och Kanada och här funnit att skolledare och lärare ofta är okunniga om bibliotekariers professionella kompetens och om vad biblioteket har att erbjuda vilket hindrar integrationen i undervisningen. Kunskap om varandras roll är av stor betydelse. ”Det framgick av litteraturanalysen att olika aktörers attityder till och kunskaper om varandra spelade en väsentlig roll.” (Limberg, 2003, s.24). Limberg menar att ett samarbete av skolans traditionellt styrda kontroll samt bibliotekets tradition av frihet och självständighet kunde leda till vidare utveckling av lärande och undervisning i skolan (s. 91).

¹²www.skolbiblioteksgruppen.se/extra/skolbibl_hjalp.pdf

¹³<http://www.skolbibliotek.se/ost/pdf/tumregler.pdf>

6. Material och metod

Nedan beskriver jag de material och metoder jag använt mig av för att få svar och fördjupning i hur skolbiblioteken i Göteborg ser ut avseende ett väl fungerande skolbibliotek eller ej. Och hur skolledning, biblioteksansvariga och pedagoger ser på och värderar sitt skolbibliotek. Jag har ställt en hypotes om: att det i dagens skolor finns en medveten skolledning och pedagoger som vet hur viktigt det är med ett väl fungerande skolbibliotek, bl. a för elevernas språkutveckling, men att det finns vissa hinder till att ett sådant bibliotek upprätthålls. Jag hoppas i och med min undersökning verifiera eller falsifiera min hypotes och försöker ha ett utbildningsvetenskapligt tänkande. Jag har försökt förhålla mig på de tre olika sätt att vara det på, som jag fick beskrivna i introduktionen till examensarbete ht 2006 (s.3):

Kritiserbarhet

Det skall vara möjligt att kritiskt granska resultaten
Motiv och argument skall vara tydliga

Kontrollerbarhet

Möjligt för annan forskare att kontrollera resultaten
(i princip) möjligt att göra om studien

Kommunicerbarhet

Kunna ta del av forskningen och ge feedback
Kunna läsa och förstå
Inte förvanska, vara tendensiös och sluten

6:1 Val av observationer

Jag har valt att observera en skola per stadsdel i Göteborg för att få en helhetsbild över hur det ser ut i Göteborgs skolor: finns det några skolbibliotek och hur ser de i så fall ut? (ifråga om miljö och så vidare). Jag har valt en skola per stadsdel, det hade naturligtvis blivit ett mer rättvist resultat om jag undersökt alla skolor i Göteborg. Göteborg består i dag av 21 stadsdelar. Jag har gått tillväga på så sätt att jag har haft som ett kriterium på skola att den ska vara en F-5 eller en F-6 skola. Det valet gjorde jag p.g.a att eleverna i den åldern behöver få ett läsintresse för att bli goda läsare samt för att det som det står i boken *Barnens tre bibliotek* är så att elever mellan 9 och 12 år befinner sig i ”slukaråldern”. Då har så gott som alla barn lärt sig läsa och många är storkonsumenter av böcker, vilket innebär att de har ett stort behov av att ha böcker tillgängliga (Wählin & Asplund Carlsson, 1994, s.23).

Jag valde att börja ringa första skolan (som uppfyllde kriteriet) per stadsdel i telefonkatalogen, om de inte svarade ringde jag till nästa och därmed blev det ett slumpmässigt urval. Resultatet kommer jag att redovisa i redovisningsdelen, stapeldiagram samt i en diskussion.

6:2 Val av intervju

Valet av kvalitativa intervjuer gjorde jag för att få höra åsikter och uppfattningar om arbetssituationer och få reda på erfarenheter inom ämnet. Jag ville få reda på de intervjuades syn på ämnet samt ha möjlighet att ställa utvecklande frågor utöver de basfrågor jag förberett. Mitt mål var att intervjuerna skulle föras som ett styrt samtal där de inblandade samtalar om ett gemensamt intresse i det här fallet skolbibliotekets roll i skolan.

I och med att frågor (bilaga 1) skulle sammanställas och förhållningssätt reflekteras över använde jag mig av Steiner Kvaales bok *Den kvalitativa forskningsintervjun* (1997).

Jag har vid sammanställningen av frågorna försökt vara medveten om hur vissa frågors formuleringar bestämmer vilka formuleringar av svar som är möjliga. Det är intervjuaren och uttolkaren av svaren som kommer att bestämma resultatet. Därför har jag försökt vara medveten om egen påverkan och förutsättningar vid intervju och tolkning för att inte styra för mycket. (ibid. s. 52). Jag har reflekterat över att det är jag som intervjuar som styr samtalet och att respondenten (den som blir intervjuad) befinner sig i en obekvämlig situation. Det är jag som intervjuar som styr diskussionen med hjälp av mina frågor.

På sidan 124 i boken står beskrivet olika typer av intervjufrågor, vilka jag reflekterat över. Jag börjar med en *inledande fråga* för att få en spontan beskrivning av den intervjuade personen. Jag har även tänkt på att det vid kvalitativa intervjuer är intressant att kunna ställa *uppföljningsfrågor*, vilket innebär att man kan ge respondentens svar ett vidare innehåll genom nyfikna och kritiska frågor som ger ett fylligare svar på forskningsfrågorna. *Direkta frågor* använder jag också i intervjuerna exempelvis ställer jag frågan ”Hur mycket pengar satsas det i biblioteket per år?”. Jag valde att ställa den frågan mot slutet av intervjun för att respondenten inte skulle hämmas i sin berättelse om sitt skolbiblioteks roll. *Tolkande frågor* förekommer även i min intervju då jag formulerar om och tolkar svar jag får. Ledande frågor ville jag undvika i mina basfrågor för att inte styra svaren. Men det kan även vara bra med ledande frågor vid vissa tillfällen och för att utveckla ett svar, det kan även vara intervjuarens kroppsspråk och val av ord som påverkar hur respondenten svarar och det kan även påverka andra frågor. ”Det centrala är alltså inte huruvida intervjufrågorna ska vara ledande eller inte ledande, utan *vart* frågorna ska leda och huruvida de kommer att leda i relevanta riktningar och skapa ny, vederhäftig och intressant kunskap.” (ibid. s. 146).

Jag valde att registrera intervjuerna med hjälp av bandspelare för att senare kunna kontrollera vad som sades. Därefter har jag valt att återge intervjuerna med mina ord och jag är medveten om att det är just min erfarenhet av situationen som kommer att speglas. Påverkan, kroppsspråk, ansiktsuttryck och mycket av miljön blir min sak att tyda och återge så gott det går. Både min och respondentens erfarenheter kommer att påverka resultatet.

6:3 Val av undersökningsgrupp

Senare valde jag att utföra kvalitativa intervjuer med skolledning, biblioteksansvarig samt pedagoger på två av de skolor jag besökt. För att få ett intressant jämförelsematerial valde jag min VFU skola som enligt mig har ett mindre utvecklat skolbibliotek samt en skola som kandiderat till ”årets skolbibliotek”, vilket borde medföra att de har ett väl fungerande skolbibliotek. Jag valde de två skolorna för att kunna se skillnader i hur man värderar sitt skolbiblioteket och varför man värderar det som man gör och vad det kan leda till för elever samt pedagoger. Då jag valt att koncentrera undersökningen till skolor i F-5 och F-6, har jag valt att intervju pedagoger som arbetar i var sin femteklass. Eleverna i den här åldern läser ofta bra och har kanske därför stor nytta av ett skolbibliotek.

6:4 Avgränsningar

Jag har gjort ett strategiskt urval då jag valt att observera en F-5 eller F-6 skola per stadsdel för att få en helhetssyn över hur det ser ut i Göteborgs skolor avseende skolbibliotek. Jag tror att 21 skolor är ett så pass stort antal att validiteten i min undersökning går att lita på och att man därmed kan få en överblick över hur det ser ut på skolornas skolbibliotek. Det hade naturligtvis varit bra om man haft tid att åka till alla skolor för att få en ännu sannare bild. Avgränsningen jag gjorde gällande valet av två skolor och rektorer, pedagoger gjorde jag p.g.a att jag ville ha en djupare insyn i två skolor. Två skolor med olika satsning på skolbiblioteket för att synliggöra skillnader i synsätt på hur viktigt skolbiblioteket är på just

deras skola. Min tanke var till en början att välja två skolor som låg i liknande områden vad det gäller elever med samma sociala bakgrund. Det p.g.a att inte få allt för stora skillnader i tänkandet kring hur viktigt det är med väl fungerande bibliotek för elevernas läsutveckling. Så blev inte fallet och jag kommer därför att diskutera skillnaderna i min slutsats.

Mina respondenter består av två rektorer, två biblioteksansvariga samt två pedagoger (lärare) som är klasslärare i var sin 5:a. Sammanlagt består respondenterna av sex personer. Jag hade från början tänkt intervjua ett arbetslag per skola bestående av en lärare, fritidspedagog samt specialpedagog. Så blev heller inte fallet, men jag är nöjd med mitt val av respondenter som jag tycker är tillräckligt för att få en bild av hur skolledning och personal värderar skolbiblioteket.

6:5 Begränsningar, svagheter

Här vill jag diskutera mitt val av frågor till respondenterna samt reliabiliteten, validiteten och generaliserbarheten i mitt arbete. Jag anser att de frågor jag ställt till rektorerna varit bra för att få svar på min frågeställning och för att få fram så valida svar som möjligt. Men skulle gärna velat få fram en ännu tydligare bild av bibliotekariernas och pedagogernas roll och samspel. Kanske fler utvecklande frågor kring om de skulle vilja se ett närmare samarbete mellan ledning, bibliotekarie samt pedagog och hur det samspelet i så fall skulle se ut. I efterhand kan jag se att jag hade för lite tid på mig med intervjuerna av lärarna för att ställa tillräckligt många utvecklande frågor kring svaren.

Kvaliteten på intervjuerna (reliabiliteten) är god enligt mig, det är som sagt frågorna till lärarna som kanske brister något. Återgivandet av intervjuerna är valida om man har en vidare föreställning om validiteten. Kvale hänvisar till Pervin:

Kvalitativ forskning är alltså ogiltig om den inte resulterar i siffror. I ett bredare perspektiv hänför sig validiteten till den utsträckning i vilken en metod undersöker vad den är avsedd att undersöka, till "den utsträckning i vilken våra observationer verkligen speglar de fenomen eller variabler som intresserar oss". (Pervin 1984, s. 48). Inom denna vidare förståelse om validitet kan kvalitativ forskning i princip leda till valid vetenskaplig kunskap." (1984 i Kvale, 1997, s.215).

Jag anser att intervjuerna leder till och undersöker vad respondenterna tycker och tänker kring ämnet. Intervjuerna har jag återgett så noggrant som möjligt, bl. a. genom att gå igenom mina inspelade intervjuer flera gånger. Jag tror även att jag fått valida svar från de intervjuade personerna då jag ställt kontrollerande frågor samt ifrågasatt vad som sagts (Kvale, 1997 s.214).

Generalisera tror jag att man kan göra vad det gäller observationerna då dom är så många som 21 stycken, samt att jag valt ut två skolor som är någorlunda ytterst på skalan: väl fungerande - mindre väl fungerande vad gäller skolbiblioteken.

7. Resultatredovisning

I resultatredovisningen kommer jag att presentera min observation med hjälp av stapeldiagram. Jag kommer att presentera intervjuerna med egna ord så objektivt som möjligt samt även föra en diskussion kring resultaten och dra eventuella slutsatser.

Genom observationerna och intervjuerna hoppas jag få svar på mina frågeställningar avseende hur skolbiblioteken värderas, samt rektorers, biblioteksansvarig och pedagogers värdering av skolbiblioteket på de två skolor jag strategiskt valt ut. Jag anser att de kan vara goda representanter av hur skolorna i Göteborg sköter sina skolbibliotek, vilket framgår av resultatet i min observation.

I redovisningen har jag valt att kalla skolorna för skola A och skola B. Skola A är den skola jag först besökte och som har satsat mindre på sitt skolbibliotek. Skola A ligger i de östra delarna av Göteborg och har framförallt elever med svensk bakgrund. Eleverna kommer här övervägande från socialt stabila hem. Skola A är även den skola jag haft min VFU placering på och därmed har jag naturligtvis under en längre tid kunnat observera hur skolbiblioteket sköts på den här skolan.

Skola B är den skola jag senare besökte och som har satsat mer på sitt skolbibliotek. Skola B ligger i de nordöstra delarna av Göteborg i ett mycket segregerat område. Många av eleverna på skolan kommer från hem med annan bakgrund än svensk.

Mina förväntningar på skolorna och skolbiblioteken är naturligtvis påverkade av att jag förutsätter att skola A har ett mindre väl fungerande bibliotek samt att skola B har ett väl fungerande bibliotek. Jag har försökt ställa mig så neutral som möjligt i min intervjuarposition. Den första frågan valde jag som inledande fråga som det står om i boken ”Den kvalitativa forskningsintervjun” (1997, Kvale). I boken beskrivs det hur man kan få rika och spontana beskrivningar från den intervjuade personen genom inledande frågor. Jag fick rika och spontana svar från de intervjuade om deras arbeten i skolans värld.

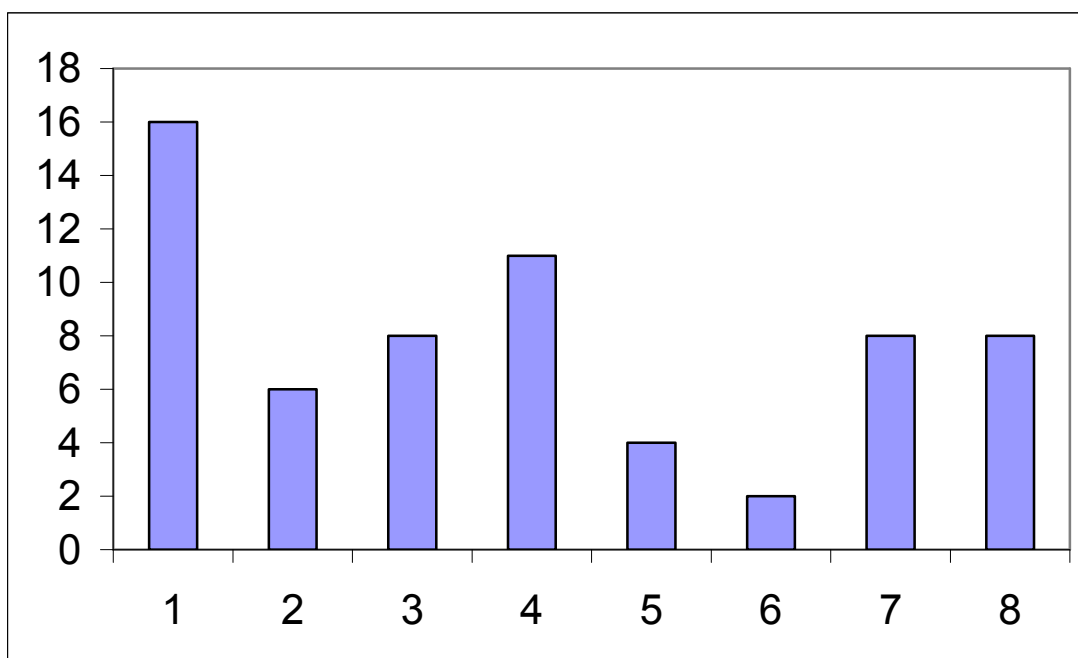
Jag har känt mig välkommen på skolorna av samtliga respondenter. Jag valde att göra intervjuerna på respondenternas ”territorium” då jag förstår att det kan vara svårt för dem med tiden. Det trots att jag under en föreläsning den 6/11 lyssnade på Jan Carle, som sade att det kunde vara bra att träffas på neutral mark för att känna sig på samma nivå. Jag tror att det jämnar ut sig då de intervjuade personerna känner sig hemma på sin skola och jag känner mig hemma med mina frågor, det är jag som kommer och frågar och ifrågasätter. Det är jag som intervjuar som har makten och därför börjar jag med att fråga om det går bra att jag spelar in intervjuerna. Jag upplyser även respondenterna om att jag i mitt arbete inte kommer att nämna exakt vilka skolor jag använt mig av i min undersökning. Min önskan är att vi ska samtala kring ämnet (skolbiblioteket) som ett gemensamt intresse.

7:1 Redovisning av icke deltagande observation

Här har jag valt att slumpmässigt välja ut en skola per stadsdel i Göteborg (21 stadsdelar) för att därefter åka ut och snabbt besöka dessa skolor. Det har varit ett mycket givande ärende och jag har känt mig välkommen på alla skolor. Det har dock tagit ganska mycket tid i anspråk men jag anser det vara en viktig del av min undersökning, för att få en helhetsbild av hur det ser ut samt för att kunna känna mig säker på mina valda undersökningsskolor.

Jag benämner skolorna för skola A och skola B i arbetet. Jag vill även poängtera att jag inte haft några frågor att ställa (iakttagande observation), utan endast snabbt observerat de här 21

skolorna. Här under redovisar jag i diagramform min uppfattning av hur det såg ut på skolornas bibliotek den dag då jag besökte dem.

Figur 1 : Resultat av observation

Resultatet visar:

1. 16 av 21 skolor har skolbibliotek
2. 6 av 21 skolor har väl fungerande skolbibliotek
3. 8 av 21 hade någon form av öppettider.
4. 11 av 21 skolors bibliotek hade en inspirerande miljö.
5. 4 av skolorna hade datorer som såg ut att vara avsedda för eleverna
6. 2 av 21 skolor hade lärarbibliotek
7. 8 bibliotek skulle man kunna kalla bokrum
8. 8 av skolorna har någon som arbetar som bibliotekarie på biblioteket (vet inget om utbildning)

Då jag här skriver väl fungerande skolbibliotek menar jag ett bibliotek som efter vad jag kan observera har en miljö som är inspirerande och arbetsvänlig, har tillgång till olika medier, stort utbud av olika sorters litteratur, är tillgängligt samt har engagerande personal. Jag menar att de måste uppfylla allt detta för att kallas väl fungerande.

Med inspirerande miljö menar jag en tillräckligt stor lokal för att kunna rymma det som behövs för att vara ett väl fungerande bibliotek samt att inredningen är utförd på så sätt att det

är lätt för eleverna att inspireras av bl. a litteratur. Även övrig inredning bör vara trevligt utförd. Här bör man även hitta tips och recensioner på väggarna samt andra utställningar.

Vidare menar jag att de bibliotek som har bokrum istället för bibliotek har små ytor med lite böcker, på vissa ställen endast skönlitterära böcker. Här finns inga andra medier eller inspirerande miljö.

Vad jag kan se av resultatet så har så många som fem skolor inget skolbibliotek. Det är mindre än hälften som har ett väl fungerande skolbibliotek samt har öppettider då eleverna själva kan söka sig till biblioteket. Det är vidare cirka hälften av biblioteken som har en inspirerande miljö. Det är få som tänkt på att nyttja biblioteket som en plats för eleverna att arbeta vid datorer samt för lärare att hitta böcker och annat till sin egen fortbildning. Mindre än hälften av biblioteken kan man kalla bokrum och lika många har någon som arbetar som bibliotekarie i biblioteket.

7:2 Miljö, lokaler

Miljön på skolbiblioteken är något som både jag och respondenterena reflekterar över.

Min reflektion:

Skola B:s skolbibliotek ligger i en fantastiskt fin och fräsch miljö. Det består av två våningar med känsla av rymd och högt i tak, på övervåningen finns det gott om plats för eventuella vidareutvecklingar av biblioteket. Jag noterar att det finns utställningar på väggarna av elevers arbete samt temabord med exempelvis spökhistorier på ett bord och böcker skrivna av Tove Jansson på ett annat. Där finns även vackra saker så som uppstoppade fiskar på översta raderna i bokhyllorna. Vidare finns det ett fint stort bord i mitten av lokalen och en stor modern utlåningsdisk. De fina stolarna i ek som finns i biblioteket är inte försedda med tyg, vilket kan vara bra för då kan de inte heller bli smutsiga. Där finns gott om böcker både skönlitterära och facklitterära. På övervåningen ser det inte lika färdigt ut som där nere och där finner jag bord, uppslagsverk, lärarhandledningar samt klassuppsättningar.

I mitten av lokalen i skola A står ett ovalt bord med cirka åtta stolar runt. Det är inget stort rum, det finns endast skönlitteratur på två korta väggar samt fyra lådor med bilderböcker på golvet. Det är fräscht och ljusst med fönster ut mot gården samt in mot korridoren. Emellan två fönster finns en liten temavägg som den här veckan upptas av deckare.

Respondenternas reflektion:

Rektorena på skolorna berättar inget om miljön på biblioteken, utom när jag frågar vad de eventuellt skulle vilja satsa på i biblioteket. Rektorn på skola A svarar: ”jag skulle i sådana fall inte satsa på datorer och sådant, utan i så fall på mysigare inredning, kanske en myshörna. Du vet en nalle och en bok.” Rektorn i skola B skulle däremot vilja satsa på fler datorer i sitt bibliotek och säger ”jag tror att det kan vara därför som vi inte utsetts till årets bibliotek, för att vi inte hade tillräckligt många media”. Den enda som nämner att hon skulle vilja satsa mer på miljön av resterande respondenter är den biblioteksansvariga på skola B som skulle vilja satsa mer på ett sagorum med mysig inredning.

Vad gäller placeringen av biblioteken så framkommer det att alla respondenter på skola B framhåller att placeringen av biblioteket är viktig, både rektor och pedagog på skolan beskriver hur skolans bibliotek byggts centralt och fungerar som hjärta på skolan. Skolbiblioteksansvarig på skolan tycker att biblioteket är en naturlig del av skolan samt att

tillgängligheten är viktig. Därmed är det enligt henne viktigt med generösa öppettider samt att biblioteket är centralt placerad i skolan.

För några veckor sedan började skola A att hålla öppet biblioteket vilket man inte haft förut. Det är något som rektor samt skolbiblioteksansvarig nämner som viktigt (tillgängligheten).

På skola B är samtliga respondenter nöjda med storleken på lokalen, vilket man inte är på skola A där skolbibliotekarie samt pedagog önskar större lokaler för att kunna satsa mer på biblioteket. Rektorn nämner inget om lokalerna mer än att de vid ombyggnaden av skolan beslöt att satsa på ett litet rum för skolbiblioteket som förut var känt som det bästa i området med en mycket engagerad bibliotekarie. De satsade mindre på skolbiblioteket på grund av ekonomiska skäl. Pengarna på skolan ska räcka till mycket enligt rektorn.

7:3 Satsning på skolbiblioteket

Båda rektorerna uttrycker ett gediget intresse för sin skola och verkar engagerade i utvecklingen av skolorna. Skola B satsar 40 000 per år på sitt skolbibliotek och här kan man sedan satsningen av biblioteket för fyra år sedan se att utlåningen av böcker mer än fördubblats på skolan. De kan även se att resultaten i de nationella proven förbättras från år till år. Rektorn på skola A talar om att det satsas mellan 5 000 och 10 000 kronor per år på skolbiblioteket. Han säger i intervjun ”eller ändra det till mellan 5 000 och 15 000 tusen kronor per år.” Vid intervjun med biblioteksansvarig på skola A framkom det att hon ser att det satsas högst 10 000 kronor per år på skolbiblioteket.

På skola B har skolan fått statligt stöd för skolutveckling i form av ”storstadssatsningen” vilket är ett statligt stöd som satsats på vissa stadsdelar i storstäderna vilka uppfattas ha låg status. År 1998 beslöt riksdagen att regeringen skulle driva och ansvara för storstadspolitiken. Två mål med politiken var:

”• Att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet samt”

”• Att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare.”¹⁴

De har satsat mycket på tillgängligheten på skola B och har fått ett anställningsstöd som de använder till en anställning på 75 %, vilket medför att de har öppet sex timmar per dag i biblioteket. Vidare har de en skolbibliotekarie som är ansvarig och anställd 50 %. I skola A har en biblioteksansvarig en anställning på 25 % och håller öppet i biblioteket någon timma per dag. På skola A är biblioteksansvarig inte utbildad vilket den är på skola B.

Rektorn på skola A har inte sökt något statligt stöd för att kunna satsa mer på skolbiblioteket, men skulle kunna tänka sig att göra det. Skolan satsar mycket på hälsotemat och då jag frågar om han skulle vilja satsa mer på biblioteket svarar han: ”här är det så lätt att bara svara ja!”. Jag får ställa en tolkande fråga (Kvale, s.125) som leder in på att pengarna ska räcka till så mycket annat än skolbiblioteket.

¹⁴http://www.storstad.gov.se/storstadspolitik/pol_sida1.htm

Jag tolkar det som att rektorn på skola A inte är beredd att satsa så mycket mer på skolbiblioteket. Pengarna ska räcka till mycket och han anser att eleverna har ett naturligt intresse för böcker hemifrån och får mycket stöd i hemmen. Flertalet av eleverna kommer från hem med övervägande svenska föräldrar samt från socialt stabila hem. På skola B vill rektorn satsa mer på biblioteket och då framförallt på media. Han framhåller vikten av ett väl fungerande bibliotek, framförallt p.g.a att eleverna (100 %) på skolan har föräldrar som kommer från andra länder än Sverige och därmed behöver mycket lästräning för att lära sig språket väl. Alla respondenter på skola B tror att det satsats så mycket på skolbiblioteket p.g.a att skolan ligger i ett mycket segregerat område. Varför det satsats så mycket på biblioteket enligt skolbibliotekarien på skolan är därför att det är ”barn med annan bakgrund än svensk som går på skolan.” Eleverna behöver höra och se språket så mycket det bara går för att lära sig rätt. De har enligt bibliotekarien inte så många tillfällen att praktisera ett korrekt språk på då alla kamrater är i samma situation. Det är genom lärarna och skolan de har tillfälle att lära sig det svenska språket korrekt. För att ge eleverna sådana tillfällen till lärdom har det satsats mycket på deras skolbibliotek. Pedagogen säger: ”Det är extra viktigt på den här skolan då eleverna behöver träna mycket på svenska språket.” Det framkommer att eleverna inte känner sig motiverade att lära sig riktig svenska.

På båda skolorna har man satsat mest på skönlitteratur. Enligt rektorn på skola B har man satsat de mesta pengarna från ”storstadssatsningen” på inköp av skönlitteratur. Och sedan satsningen av biblioteket för fyra år sedan har utlåningen av böcker mer än fyrdubblats och de kan se att resultaten i de nationella proven förbättras från år till år. Lärarna samt biblioteksansvariga på de båda skolorna kommer med mer preciserade önskemål av litteratur i biblioteken. På skola A vill läraren ha större urval av böcker medan läraren på skola B skulle vilja ha böcker för ”mogna elever med lässvårigheter”. På skola A vill biblioteksansvarig satsa mer på talböcker och på skola B vill man satsa mer på fler exemplar av populära böcker.

Efter ombyggnationen av skola A blev det mindre lokaler till biblioteket av ekonomiska skäl. Då lokalen var liten valde de att dela upp böckerna och dagens bibliotek består endast av skönlitteratur. Faktaböckerna är placerade i skåp i korridorerna, vilka sköts av lärarlagen. Lärarlagen har en pott med pengar som de själva administrerar och avgör därmed om och i så fall vad för slags faktaböcker som ska köpas in. Deras pengar ska räcka till mycket annat än till biblioteket. Skolbiblioteksansvarig är nöjd med det här systemet för med 25 % anställning som biblioteksansvarig hinner hon inte med så mycket som hon skulle önska på biblioteket. Hon nämner att skötsel av facklitteratur tar mycket tid. Läraren på skolan ser facklitteraturen som viktig och talar om att hon saknar ett samarbete av inköp av facklitteratur på skolan bl. a för att det inte ska köpas in dubletter och bli dubbelarbete.

7:4 Skolbibliotekets roll

Rektorn på skola B känner mycket för det här området som bebos av många människor från andra länder än Sverige. På den aktuella skolan tillhör alla elever (100%) familjer med rötter i andra länder och andra kulturer. Därmed har det varit mycket viktigt att arbeta med språket och språkutvecklingen. De har i skolan arbetat mycket med metoden att läsa och att lära språket genom skönlitteratur. Rektorn säger att: ”Den skönlitterära läsningen har blivit ett viktigt pedagogiskt verktyg i barnens kunskapsutveckling, inte bara i svenska utan även i andra ämnen.” Pedagogen samt skolbiblioteksansvarig på skolan håller med om att det på denna skola är extra viktigt för eleverna att träna det svenska språket och då är biblioteket en naturlig plats att träna det i. Genom litteratur tränar de på det svenska språket: ”skolbiblioteket är som hjärtat på skolan” (skolbiblioteksansvarig, skola B). Skola A:s rektor ser även han skolbibliotekets roll på skolan som mycket viktig för elevernas bokintresse och anser att det är

ett viktigt komplement till läsinläringen men ”dem får mycket hemifrån vad det gäller böcker i det här området.”. På skolan har man lyckats engagera föräldraföreningen som har hållit marknad som sålt gamla böcker, eleverna har även sålt majblommor och avkastningen har satsats i biblioteket. På skola B har man även lyckats engagera eleverna i biblioteket. Här finns ett biblioteksråd som består av tre elever från varje klass i årskurs sex. Uppgiften för dem är att hålla sig ajour med nya barn- och ungdomsböcker. De hjälper till att hålla ordning i biblioteket samt tipsar sina skolkamrater om bra böcker.

Rektorerna på skolorna är båda mycket nöjda med sina anställda på biblioteken. Skola A:s biblioteksansvarig arbetar engagerat med bokinköp samt för boksamtal med klasser enligt rektorn. På skola B arbetar man mycket med sagoläsning, bokdiskussioner, bokprat, schackturneringar och författarbesök enligt rektorn. Biblioteksansvarig själv på skola B anser sig inte hinna med sitt arbete i skolbiblioteket som hon önskar då lärartjänsten hon även ansvarar för tar mycket tid. Hon svarar dock att hon har tur som har en mycket duktig biblioteksassistent som arbetar så mycket som 75 % på skolans bibliotek. Biblioteksansvarig arbetar med boksamtal, författarbesök, teman, bokrecensioner, utställningar, inköp o.s.v. På skola A arbetar biblioteksansvarig med inköp, bokprat, bibliotekskunskap samt temavägg.

Pedagogerna på de båda skolorna använder biblioteket i sin undervisning främst genom besök med klasserna. De kommer till biblioteket för att få tillfälle att låna nya böcker samt för att som läraren i skola A sade: ”som inspirationskälla”. Lärarna på skolorna har användning av biblioteket i sin undervisning bl.a. i bild, högläsning och för att låna högläsningböcker.

Samtliga respondenter ser sitt skolbiblioteks främsta roll vara att skapa läslust och läsintresse hos sina elever.

7:5 Informationssökning på biblioteket

Ingen av rektorerna ser möjligheter för eleverna att söka information på skolbiblioteken via andra media än böcker. Och det gör inte de andra respondenterna heller, men skillnaderna mellan respondenterna är att de i skola B är beredda att satsa mer på datorer och informationssökning än de är i skola A. Båda skolorna har datorer i klassrummen och rektorn på skola A anser att det räcker med de datorer som finns. På båda skolorna vill de satsa mer på tidningar.

7:6 Bibliotek för personal

Ingen av skolorna erbjuder idag några böcker om pedagogik, forskningsresultat o.d. avsedda för lärarnas fortbildning och fördjupning. Rektorn på skola B har en idé om att skapa en hörna för pedagoger att söka sig till i biblioteket. Där skulle de kunna finna pedagogiska böcker, han upplyser om att pedagogerna på skolan har gått många kurser och att det finns många böcker som alla borde kunna ta del av. Därmed vill han skapa rum för det i biblioteket. Idag finns ett litet utbud på övervåningen av biblioteket med framförallt böcker, lärarhandledningar och klassuppsättningar. Biblioteksansvarig nämner även att hon skulle vilja satsa mer på pedagogiska böcker. På skola A har man ej reflekterat över detta och alla informerar mig om att det finns några hyllor i källaren där referenslitteratur förvaras. På skola A vill rektorn inte utveckla mediaområdet vilket rektorn på skola B vill. Biblioteksansvarig på skola B vill utveckla en ”datorpark” på skolan medan de andra respondenterna verkar nöjda med placeringen av datorer i klassrummen. Respondenterna i skola A ser ingen möjlighet att hitta någon plats till utveckling av biblioteket då det är alldeles för trångt i lokalen. Pedagogerna på skolorna informerar mig om att samarbetet mellan lärare och bibliotekarie inte är så stor, men de är nöjda med varandras arbete.

8. Analys och diskussion av resultat

Har jag fått svar på mina forskningsfrågor? Hur verkar skolbiblioteken i Göteborg värderas? Hur värderar skollledning och personal sitt skolbibliotek? Stämmer skollledningens och personalens värderingar med hur litteratur, forskare och styrdokument ser på skolbibliotekets uppgift? Och kan jag falsifiera eller verifiera min hypotes: att det i dagens skolor finns en medveten skollledning och personal som vet hur viktigt det är med ett väl fungerande skolbibliotek, bl.a. för elevernas språkutveckling. Men att det finns vissa hinder till att ett sådant bibliotek upprätthålls.

Då jag ser på hur skolbiblioteken värderas i Göteborg så kan jag se att det av mina 21 besök på skolor endast är sex skolor som jag ser det har ett väl fungerande bibliotek. Det vill säga efter vad jag kan observera har en miljö som är inspirerande och arbetsvänlig, har tillgång till olika medier, stort utbud av olika sorters litteratur, är tillgängligt samt har engagerande personal. Det är mindre än hälften vilket jag anser pekar på att de flesta skolor i Göteborg inte vill eller kan värdera sina bibliotek så högt som de borde.

På frågan om hur skollledning och personal på skola A och B värderar sitt bibliotek kan jag tydligt se att båda tror sig om att värdera sitt bibliotek högt. Men om man ser på hur de svarar på skola A och hur det ser ut på satsning samt miljö osv. så måste man reflektera över om deras svar och verkligheten ser ut som den bör. Värderas biblioteket verkligen högt då det ser ut som det gör? Här kan jag även komma in på hypotesen som jag anser kan verifieras så till vida att jag i svaren från skollledningen på skola A får reda på att rektorn anser att biblioteket har en viktig roll på hans skola. Men han anser sig inte kunna satsa mer på skolbiblioteket på grund av ekonomiska skäl. Man kan då i och för sig fråga sig hur medveten rektorn då är om hur viktigt det är med ett väl fungerande skolbibliotek. Han prioriterar andra saker framför biblioteket, därmed kan jag falsifiera min hypotes. Hypotesen anser jag kan verifieras på skola B där rektorn och personalen är mycket medvetna om hur viktigt biblioteket är för just deras skola med de elever som de har. Här svarar även rektorn att det kommer att satsas ännu mer i framtiden då det finns mer resurser osv. Resultatet visar att om jag med säkerhet ska kunna falsifiera eller verifiera min hypotes hade jag varit tvungen att göra intervjuer på alla skolor. Svaret kan skilja mycket från skola till skola, därmed anser jag varken att jag kan verifiera eller falsifiera min hypotes.

Då jag ser till min andra frågeställning om hur skollledningens och personalens värderingar stämmer med litteratur, forskning och styrdokument ser jag att det stämmer ganska bra i skola B men mindre bra i skola A. Då det i skola B satsas mycket på biblioteket avseende miljö, tillgänglighet, utbildad personal samt att de har ett stort utbud av blandad litteratur. De kunde dock få ett ännu större utbud av medier kanske i form av datorer för eleverna att arbeta vid. I skola A satsas det inte mycket på miljön då de t.ex har ett alldeles för litet rum, det är dåligt med tillgängligheten, där finns ingen utbildad personal och där finns inga faktaböcker eller andra medier än skönlitteratur.

Vid jämförelse av litteratur och resultat av undersökningen kommer jag fram till att då man ser på vad just min undersökning visar om hur skolbiblioteken i Göteborg värderas, är alldeles för få skolor som enligt mig, styrdokument samt skollagen arbetar med ett väl fungerande skolbibliotek. Om det finns en lag så borde man se till att lagen efterlevs anser jag, annars är den meningslös. Jag tror att man behöver arbeta med att synliggöra bibliotekets pedagogiska roll. Det är inte ens hälften av de skolbibliotek som jag besökt som har ett väl fungerande skolbibliotek.

När jag undersökt hur miljön ser ut på de två strategiskt valda skolorna A och B och sedan jämför dessa med litteratur genomgången kan jag se att: båda skolorna har en fräsch miljö men det är endast skola B som uppfyller en miljö som är inspirerande och som det skrivs i tidskriften "Skolbibliotek för lärande" så krävs en viss yta för att få plats att arbeta i biblioteket. Miljön kräver estetiska upplevelser, något som väcker lust, experimentlusta och nyfikenhet. Vidare står det att biblioteket bör bygga på elevernas aktivitet och såväl vara en plats för uttryck och avtryck som för intryck. Detta uppnår skola B med sina uppstoppade fiskar, temabord, bokrecensioner och utställningar. På skola A ser jag endast att det är ett trevligt rum, men alldeles för litet och det enda som kan vara lite inspirerande i miljön skulle vara den lilla temaväggen.

Läget i skolan uppfylls av båda skolorna då skolbiblioteken ligger centralt i båda skolorna. Jag kommer även fram till att båda skolorna skulle vilja satsa mer på miljön men på olika saker. Rektorn på skola A vill inte satsa på datorer i biblioteket vilket rektorn och annan personal vill i skola B. I det samhälle vi lever i idag anser jag att eleverna har rätt till att tränas i informationsteknik och hur de ska hantera all den information de hittar. Precis som Kühne skriver i Limbergs bok så ska skolbiblioteket vara ett arbetsrum. För att vara ett bra arbetsrum idag tror jag att det krävs bl. a datorer. Det krävs naturligtvis även mysig miljö vilket rektorn på skola A samt biblioteksansvarig på skola B skulle vilja utveckla.

Miljön på de flesta skolor jag besökt har inte varit tillräckligt god avseende inspirerande och arbetsvänlig miljö. Skola A har inte en tillräckligt god miljö vilket däremot skola B har om jag ser till vad forskare, litteratur och styrdokument säger.

Då jag studerat vidare på satsningen av biblioteket kan jag se att skola A satsar mycket mindre ekonomiskt sett på skolbiblioteket om man jämför med skola B (högst 10 000/år mot cirka 40 000/år). Det är även intressant att se att rektorn på skola A vill ge ett bättre sken av hur mycket det satsas på biblioteket mot vad det gör enligt den biblioteksansvariga. Han vet kanske med sig att det inte är tillräckligt med mellan 5 000 och 10 000/år för att upprätthålla ett väl fungerande bibliotek. Skola B har verkligen satsat på sitt bibliotek och har idag ett väl fungerande bibliotek. De vill dock fortsätta att utveckla det och det är klart att det är extra viktigt med språket i ett så segregerat område som skolan ligger i. Jag vill ändå framhålla att alla skolor har rätt till ett skolbibliotek som enligt vad det står i den nionde paragrafen i bibliotekslagen: "9 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.". Här handlar det om alla skolbibliotek i Sverige.

Skola B har naturligtvis haft större chans att satsa mycket på sitt skolbibliotek i och med det att de fått ekonomiskt stöd till skolan i form av bl. a. storstadssatsningen. I och med dessa pengar har de kunnat satsa mer på skolbiblioteket. Men de kunde lika gärna ha satsat på något annat sätt. Jag tror precis som författarförbundet att det behövs statliga insatser för att uppmärksamma vikten av ett väl fungerande skolbibliotek på skolorna. Det är viktigt att förtydliga skolbibliotekens pedagogiska roll så att skolor som skola A även får upp ögonen för skolbibliotekens roll och därmed hjälper till att höja kvaliteten på elevernas lärande. För jag kan se att båda skolorna har ett gediget intresse för sina skolors utveckling.

På båda skolorna ser man satsningen på skönlitteratur som mycket viktig och i litteraturgenomgången framkommer det att det är viktigt att skolorna satsar på elevinflytande och ansvar och det tycker jag mig kunna se att båda skolorna arbetat med. Skönlitteraturen är

viktig enligt biblioteksforeningen som hävdar att elevers personliga mognad och läsutveckling stimuleras av skönlitteratur. Av Limbergs forskning kan man se tydliga samband mellan väl försedda skolbibliotek och barns läsutveckling. I och med denna satsning på skönlitteratur tycker jag mig kunna se att båda skolorna värderar sina bibliotek högt.

Jag anser att satsningen av skolbiblioteket på skola B har gett konkreta bevis på att ett väl fungerande skolbibliotek ger ökad utlåning av böcker. Utlåningen av böcker har mer än fyrdubblats sedan satsningen och man kan även på skolan se att resultatet i de nationella proven förbättrats från år till år. Detta resultat tror rektorn beror på deras stora satsning på skolbiblioteket. Genom denna stora satsning tycker jag man kan se att skola B värderar sitt skolbibliotek högre än skola A gör med sin lilla satsning.

Om man ser på rollen på skolbiblioteken kan jag se att båda skolorna ser sitt skolbiblioteks främsta roll vara att skapa läsintresse och läslust. Det tas även upp i litteraturgenomgången att det är viktigt att skapa läslust, det är viktigt bl. a för att genom läsningen får man mer toleranta elever. Det är därför viktigt att det finns gott om skönlitteratur som kan fånga elevernas intresse. Det krävs varierad svårighetsgrad och varierande handlingar och genrer. Återigen tas det upp hur viktigt det är med ett väl fungerande skolbibliotek. Det är även viktigt att skolledare och lärare är medvetna om de potentialer som finns i ett skolbibliotek. Detta för att kunna samarbeta framåt mot att deras elever inspireras och lär sig mer.

Skola B värderar sitt skolbibliotek högt då de sett rollen att satsa mycket på skönlitteratur som viktig och rektorn är medveten om vikten då han uttalar: ”Den skönlitterära läsningen har blivit ett viktigt pedagogiskt verktyg i barnens kunskapsutveckling, inte bara i svenska utan även i andra ämnen.” På skola A har man inte något så uttalat exempel på medvetenhet om hur viktig rollen är utan säger bara att det är viktigt att skapa ett bokintresse. Rektorn lägger även ett ansvar på föräldrarna då han säger att ”de får mycket hemifrån vad det gäller böcker i det här området.” Han förutsätter på något sätt att alla får det hemifrån, de som inte får det då? Jag anser som Wåhlin och Asplund Carlsson att biblioteket har en viktig roll då de kan ställa sig på författare och barnens sida då de kanske tillhandahåller sådan litteratur som ogillas av många föräldrar men kanske älskas av barnen (1994, s.146).

Rollen är naturligtvis inte bara att skapa läslust, utan det är enligt personalen även viktigt att arbeta med andra saker utifrån biblioteket. Jag kan nämna att man arbetar med författarbesök, boksamtal, teman och utställningar på skola B. Det är ingen av skolorna som säger sig tycka det vara viktigt att kunna hantera information och arbeta på ett forskande sätt i biblioteket. I litteraturen framgår det att det i dagens samhälle är av stor vikt att lära sig hantera och bearbeta information. En naturlig plats att göra detta på vore skolbiblioteket enligt bibliotekstjänst.

Det kan även vara viktigt att ta upp att skolbiblioteket kan integreras i alla ämnen då där finns alla slags texter med varierad handling så som facklitteratur, skönlitteratur och tidskrifter. I skola A:s skolbibliotek finns endast skönlitteratur vilket är anmärkningsvärt då många elever har genuina intressen av något speciellt ämne. Därmed vore det bra att fånga deras läsintresse med hjälp av facklitteratur i just de specifika ämnena. Det kan även vara viktigt att utgå ifrån elevernas intresse och välkomna mer populärkultur i skolbiblioteken.

Informationssökningen är endast möjlig genom böcker på de båda skolornas bibliotek, där finns inga datorer som är tillgängliga för eleverna. Men det finns datorer i klassrummen på skolorna. Skillnaden är att de i skola B vill satsa mer på just datorer i skolbiblioteket, då

tillfälle ges. I skola A vill i varje fall inte rektorn satsa på datorer i skolbiblioteket. Då jag läser litteratur så framkommer det att flera författare och forskare anser att olika aktuella medier bör ta plats i skolbiblioteket. Och de bör ha utbildad personal som kan hjälpa eleverna med att använda medierna på rätt sätt och träna sig i att arbeta på ett undersökande och forskande arbetssätt. Vi måste acceptera det samhälle vi lever i och lära våra elever att använda informationen på rätt sätt, vilket jag inte kan se att någon av de två skolorna arbetar med. Det bör finnas datorer, bibliotekskataloger, bandspelare, cd-rom-spelare, video och skannare på ett välutrustat bibliotek idag. Om vi använder kommunikationen och informationen som man kan nå genom datorn på rätt sätt borde detta globala rum vara något positivt och lärorikt. Idag kan jag tyvärr inte se någon sådan värdering på skolorna jag undersökt.

Under mina år som lärarstuderande har jag uppmärksammat att det är viktigt med fortbildning för att inte stanna upp och för att upprätthålla ett livslångt lärande. I den litteratur jag nu läst framkommer även att det är viktigt med fortbildning. Det är viktigt att skolorna utvecklas men att det inte är lätt då det går trögt i skolan bland annat p.g.a ekonomiska skäl. Det finns en fara i att inte sätta sig in i ny forskning grundligt. Det kan då lätt bli feltolkningar och kanske använder man då nya begrepp ytligt. Även här kunde skolbiblioteket vara en god plats för att tillgodose behovet av fortbildning samt tillhandahålla ny forskning och pedagogiska böcker. Detta har rektorn på skola B tagit fasta på och funderar på när tid ges att öppna en liten hörna i skolbiblioteket där lärarna kunde hitta bl. a pedagogisk litteratur. På skola A finns en hylla i källaren där lärarna kan hitta pedagogisk litteratur. Det är som Limberg (2003) menar viktigt att samla boksamlingar som finns på olika ställen i skolan till skolbiblioteket för att kunna få en överblick. Alla lärare och elever ska kunna överblicka och arbeta med mediabeståndet oavsett vilka ämnen man arbetar med. Det är även viktigt att skolledning, lärare och skolbibliotekarier samarbetar. Jag kan se att dessa parter inte samarbetar tillräckligt på de skolor där jag har genomfört mina intervjuer samt att där inte förekommer någon fortbildning genom skolbiblioteket.

Samarbetet mellan skolornas skolledning, skolbibliotekarier och pedagoger är av stor vikt för att få ett väl fungerande skolbibliotek och kanske framförallt för att kunna utveckla skolans skolbibliotek. Jag kan inte se något stort samarbete mellan skolledning, skolbibliotekarier och pedagoger på de skolor jag undersökt närmre. Och som det står i rapporten *Helvetesgapet*: ”Utan en medveten rektor kan inte skolbiblioteket bli ett modernt stöd för den undervisning som i bästa fall växer fram under 2000-talet: en undervisning som bygger på både traditionell förmedling och ett forskande arbetssätt” (Folkesson, Koldenius, Nilsson, 2003, s.13). Alla parter har olika kompetens som bör komplettera varandra och det är synd att man inte ser mer av ett samarbete. Det är viktigt med samarbetet om man vill arbeta med biblioteket som en pedagogisk resurs.

10. Slutord

Den hypotes jag ställt går enligt mig varken att verifiera eller falsifiera genom den undersökning jag gjort. Det går inte att generalisera utan man måste se från skola till skola hur medvetenheten ser ut.

Skolbiblioteken i Göteborg verkar dock generellt sett inte värderas så högt om man ser till hur ett väl fungerande skolbibliotek borde se ut. Det här resultatet var det resultat som jag i stort hade förväntat mig och därmed velat lyfta fram med mitt arbete. När jag tittar på jämförelsen mellan skola A och B så kan jag tydligt se att skillnaden på medvetenheten är stor mellan framförallt skolledning och biblioteksansvariga mellan skolorna. Då de flesta skolans skolbibliotek i Göteborg liknar det i skola A, så tycker jag mig kunna se att en satsning av upplysning om skolbibliotekets roll vore mycket bra. Det är viktigt att se hur en väl utvecklad skolbiblioteks verksamhet skulle kunna fungera. Det borde visas på hur skolbiblioteket kunde utgöra en pedagogisk resurs för elever och lärare.

Skolorna tror sig om att värdera sina skolbibliotek högt men gör det inte alltid. Därmed tror jag att det är viktigt att de genom kurser och samarbete inom skolan borde lära sig mer kring skolbibliotekens roll. En ökad satsning av skolbiblioteken leder till ökad läslust och det i sin tur leder till att vi får elever med ökad läsförmåga. Därmed kan de lära sig mer i alla ämnen under hela sin skolgång. Jag tror att det här arbetet kan vara viktigt för att man i skolan ska bli medveten om skolbibliotekets viktiga roll i elevers kunskapsutveckling.

Jag är lite förvånad över att vissa skolor inte värderar skolbiblioteket högre då det finns så tydliga styrdokument samt en bibliotekslag. Om man läser läroplanen och kursplanen i svenska tycker jag att de är tydliga och går att koppla till ett arbete med ett väl fungerande skolbibliotek.

Då jag genom detta arbete förutsätter att skolbiblioteket bidrar till att elever och lärare får bl. a ökad läslust och lär sig mer genom ett väl fungerande bibliotek, så skulle det vara intressant att forska vidare om det verkligen är så på de skolor med väl fungerande skolbibliotek som finns. Det finns säkert studier kring det här redan, jag har hittat en: *Skolbibliotek ger ökad läslust?*, (2006, Gustafsson, Lidén, LAU 350). Det skulle även vara intressant att titta på samarbetet mellan skolledning-skolbiblioteksansvarig- pedagog för att se om det finns samarbete och vad ett samarbete kunde leda till. Det är även av intresse att se hur eleverna ser på skolbiblioteket samt hur deras medinflytande ser ut. Vilken plats informationstekniken ges i skolbiblioteken är också en intressant fråga.

Jag vill avsluta med Olof Lagercrantz talande ord kring läsning:

Vad sker när vi läser? Ögat följer svarta bokstäver på det vita papperet från vänster till höger, åter och åter. Och varelser, natur eller tankar, som en annan tänkt, nyss eller för tusen år sen, stiger fram i vår inbillning. Det är ett underverk större än att ett sädeskorn ur faraonernas gravar förmåtts att gro. Och det sker var stund (Lagercrantz, 1985, s. 7).

Referenslista

Tryckt litteratur

- Andersson, Johanna (1999). *Skolbiblioteken i Sverige. Kartläggning, analys och probleminventering*. Stockholm: Statens kulturråd. (Rapporter ; 1999:1)
- Carlgren, I, Marton, F. (2002). *Lärare av i morgon*. Kristianstads boktryckeri AB
- Fjelkner, Metta. (2006.09.21) *Ny rapport: Oroande intolerans bland ungdomar*. Göteborgsposten
- Folkesson, L, Koldenius, M, Nilsson, A. (2003). *Tid för lärande Rapport från Helvetesgapet, ett skolutvecklingsprojekt i Språkrum*. Stockholm: Fritzes.
- Kvale, Steiner. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Lagercrantz, Olof. (1985). *Om konsten att läsa och skriva*. Stockholm: Wahlström och Widstrand
- Limberg, Louise (1990). *Skolbibliotek för kunskap och skapande: ett idé- och servicematerial för lärare och bibliotekarier om biblioteket i undervisningen*. Stockholm: Utbildningsförlaget.
- Limberg, Louise. (2003). *Skolbibliotekets pedagogiska roll – en kunskapsöversikt*. Stockholm: Skolverket.
- Limberg, L, Folkesson, L. (2006). *Undervisning i informationssökning Slutrapport från projektet Informationssökning, didaktik och lärande (IDOL)*. Göteborg: VALFRID
- Lindö, Rigmor. (2005). *Den meningfulla språkväven*. Lund: Studentlitteratur
- Lpo 94. Utbildningsdepartementet, *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Fritzes.
- Längsjö, E, Nilsson, I. (2004). ”Än bok på bodät en gledje” Om läs- och skrivlärande förr och nu. Göteborg: IPD-rapport Nr 2004:05
- Olsson, Birger (2003). *Skolbibliotek för lärande !*. Lund: Bibliotekstjänst
- Persson, Magnus. (2000). *Populärkulturen i skolan*. Lund: Studentlitteratur
- Wåhlin, K, Asplund Carlsson, M. (1994). *Barnens tre bibliotek*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion AB

Otryckt litteratur

http://www.biblioteksforeningen.org/nyheter/g/utskrift_nyhet01526.html)

2006-11-08

<http://www.biblioteksforeningen.org/dpdata/nyheter/02398/files/barnkultur.pdf>)

2006-11-08

<http://www.biblioteksforeningen.org/opinion/statistik/pdf/kommunvis/goteborg.pdf>)

2006-11-08

[http://www.forfattarforbundet.se/aktuellt/senaste/pressmed_bibliofragor_politisk_han...\)](http://www.forfattarforbundet.se/aktuellt/senaste/pressmed_bibliofragor_politisk_han...)

2006-11-15

<http://www.ne.se/jsp/customer/login.jsp>

2007-01-18

[http://rix.riksdagen.se/htbin/thw/?\\${BASE}=SFST&\\${THWIDS}=2.38\)11629867...\)](http://rix.riksdagen.se/htbin/thw/?${BASE}=SFST&${THWIDS}=2.38)11629867...)

2006-11-15

<http://www.skolbibliotek.se/mal.htm>)

2006-11-08

<http://www.skolbibliotek.se/ost/pdf/tumregler.pdf>)

2007-01-18

http://www.skolbiblioteksgruppen.se/extra/skolbibl_hjalp.pdf)

2006-11-08

<http://www.skolverket.se/sb/d/618>)

2006-11-08

http://www.storstad.gov.se/storstadspolitik/pol_sida1.htm)

2006-11-13

[http://64.233.183.104/search?q=cache:XZ6N5EqXatgJ:www.ifla.org/VII/s11/pubs/sg...\)](http://64.233.183.104/search?q=cache:XZ6N5EqXatgJ:www.ifla.org/VII/s11/pubs/sg...)

2006-11-15

Carle, Jan. (2006) Introduktion till Examensarbete Ht 2006

Bilaga 1

Frågor till rektorer på skola A och B

Hur länge har du varit rektor här?

Hur ser du på skolbibliotekets roll på just din skola?

I dagens samhälle är det viktigt att eleverna lär sig att själva söka information! Tycker du att de får träna det i skolbiblioteket?

Hur mycket pengar investeras det i skolbiblioteket per år?

Skulle du vilja satsa mer på biblioteket och hur skulle satsningen i så fall se ut?

Har lärarna på skolan någon nytta av biblioteket/biblioteksansvarig? (vid tema arbeten, forskningsresultat och ny pedagogisk litteratur o.d.)

Frågor till biblioteksansvariga/pedagoger

Hur länge har du varit skolbiblioteksansvarig på skolan ?

Har du gått någon utbildning i skolbibliotek/biblioteks hantering ?

Hur ser du på skolbibliotekets roll på just den här skolan ?

I dagens samhälle är det viktigt att eleverna lär sig att själva söka information! Tycker du att de får träna det i skolbiblioteket ?

Skulle du vilja utveckla biblioteket och hur skulle utvecklingen i så fall se ut ?

Varför har det enligt dig satsats så lite/mycket på skolbiblioteket ?

Hur ser samarbetet mellan pedagogerna och skolbibliotek/skolbiblioteksansvarig ut ?